

Kazimierz Piwowarski

"Leistungsmessung im Religionsunterricht : Methoden und Beispiele", Bernhard Jendroff, München 1979 : [recenzja]

Collectanea Theologica 50/2, 220-221

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Lieder, Bilder, Szenen im Religionsunterricht, t. 6: *Szenen für das 4.—7. Schuljahr*, opracowanie i komentarz dydaktyczny Sigrid Berg, Stuttgart-München 1979, Calwer Verlag — Kösel-Verlag, s. 88.

Autorka sugeruje możliwość wprowadzenia „teatralizacji” lekcji religii dla dzieci 4-7 klasy szkoły podstawowej — odtworzenie sceny lub opracowanie audycji do nagrania magnetofonowego¹. Wszystkie teksty utrzymane są w formie dialogu z podziałem na role.

Pod względem treści „sceny” opierają się na tematach, jakie przewidziane są na ten okres szkolny. Znajdujemy tu teksty o tematyce biblijnej (Stary Testament), które odtwarzają ważne wydarzenia lub czyny. Drugi krąg tematyczny obejmuje problematykę życia Kościoła jako wspólnoty chrześcijan i dotyczy codziennego życia współczesnego wierzącego.

Każdy z tekstów zaopatrzony jest w kilka haseł na temat oceny etycznej postępowania występującego w omawianym temacie. Tomik ukazuje wielką możliwość ćwiczenia ucznia w zajmowaniu właściwego stanowiska w oparciu o opowiedziane wydarzenia i czyny, dyskutowania na przedłożony temat. Każda scena jest bodźcem do dyskusji. Obok informacji natury historycznej stawia pytania, wzbudza kontrowersje na temat postępowania i zachowania jednostki czy grupy ludzi opisanego w danej scenie.

Praktyka dydaktyczna potwierdza, że młodzież lubi „teatralną” formę prowadzenia niektórych zajęć. Autentyczne zaangażowanie się ucznia w „realizowaną” postać może przynieść ożywienie lekcji oraz głębsze wyniki dzięki wywołanej dyskusji. Jej bodźcem jest często „anegdotyczne” przedstawienie życia współczesnego człowieka.

Książka zawiera 25 dialogowanych tekstów, z których każdy, podobnie do poprzednich tomików, jest poprzedzony komentarzem merytoryczno-dydaktycznym oraz metodycznym. Wybrane tematy lub hasła autorka utrwala przy pomocy dodatkowych ilustracji, tekstów czy pytań. Podaje zadania domowe, rysunki i piosenki. Cenna jest integracja omawianych tematów z rysunkami i piosenkami zamieszczonymi w innych tomikach tej serii.

Elżbieta Rakowska, Lublin

Bernhard JENDORFF, *Leistungsmessung im Religionsunterricht. Methoden und Beispiele*, München 1979, Kösel-Verlag, s. 168.

Zagadnienie ocen w nauce religii należy do tematów od dawna żywo dyskutowanych. W praktyce spotyka się zwolenników zarówno ścisłego egzekwowania wiadomości uczniów i wystawiania ocen, jak i gorących tego przeciwników. B. Jendorff chce swą pracą służyć pomocą nauczycielowi religii w RFN, gdzie nauka religii należy do przedmiotów szkolnych i jej nauczyciel jest siłą rzeczy zmuszony do wystawiania ocen.

Praca posiada trzy części. W pierwszej omawia autor problemy, które stoją przed nauczycielem przygotowującym lekcje religii. Najpierw powinien on — w oparciu o plan nauki religii i podręczniki do niej przeznaczone — przeanalizować cele i treści konkretnej lekcji oraz metody jej przeprowadzenia i pomoce dydaktyczne. Momentem szczególnie podkreślanym przez Jendorffa jest także analiza osobowości nauczyciela. Punkt ten został jego zdaniem, zaniebany w teorii *curriculum*. Przygotowując lekcję należy szczególnie dobrze przemyśleć jej część wstępną, czyli zainteresowanie uczniów tematem. Pomocą w upewnieniu się, czy lekcja była dobrze zaplanowana i przeprowadzona, będzie refleksja nauczyciela nad jej wynikiem oraz sprawdzenie jej oddźwięku u uczniów.

¹ Na temat tomiku 1 i 8 por. *Collectanea Theologica* 49(1979) z. 4,

W części drugiej przedstawione zostały najpierw opinie uczniów, rodziców, nauczycieli religii i nauczycieli innych przedmiotów na temat ocen w nauce religii. Potem jest mowa o funkcji, jaką one odgrywają. Sprawdzanie wiadomości jest ważne również dla ucznia, ukazuje mu, co należy jeszcze pogłębić. Dla nauczyciela jest źródłem informacji na temat jego pracy. Nauczyciel powinien dążyć do przezwyciężenia fałszywego nastawienia wielu rodziców do problemu ocen na lekcjach religii.

Część trzecia omawia metody sprawdzania wiadomości. Nauczyciel powinien najpierw zdać sobie sprawę z tego, co chce sprawdzić, jaką skalę porównawczą i jakie metody zastosuje oraz czego oczekuje od uczniów. Omawiane metody sprawdzania wiadomości, a wymienia ich osiemdziesiąt, podzielił autor na trzy grupy, a mianowicie: otwarte, półotwarte i zamknięte.

Zadania otwarte polegają na tym, że uczeń ma możliwość swobodnego przedstawienia swych wiadomości. Należy tu między innymi polecić uczniom, by dany temat przedstawili w rysunku, plakacie, zestawieniu zdjęć. Można także dać uczniom kilka zdjęć lub obrazów i polecić ich opisanie lub napisanie do nich opowiadania. Formą zarówno utrwalenia, jak i sprawdzenia wiadomości jest przedstawienie przerobionego materiału w formie scenicznej. Często stosowaną i dość prostą metodą jest praca pisemna np. referat, protokół czy wypracowanie.

Do zadań półotwartych należą między innymi krótka odpowiedź na postawione pytanie, uzupełnienie określonego tekstu, uzupełnienie lub opisanie map, określenie dat, rozwiązywanie zagadek, wyjaśnienie pojęć.

Zadania zamknięte żądają od ucznia odpowiedzi w ramach podanych przez nauczyciela możliwości. Należą tu głównie odpowiedzi w formie „tak—nie” lub „prawdziwe — fałszywe”.

Omawiana praca jest mocno zakorzeniona w konkretnej sytuacji nauki religii w RFN. Wydaje się jednak, że szczególnie część trzecia może służyć praktyczną pomocą także polskiemu katechecie. Ukazuje bowiem bogactwo metod sprawdzania wiadomości, z których wiele można stosować w każdych warunkach.

ks. Kazimierz Piwowski, Monachium

Eugen J. COOPER, *Grundwerte in der Erziehung. Ansätze zur Gewissensbildung des Kleinkindes*, Würzburg 1979, Echter Verlag, s. 114.

Znaczenie wczesnego dzieciństwa dla wychowania religijnego nie podlega dziś dyskusji. Wiadomo bowiem, że pierwsze doświadczenia dziecka w domu rodzinnym zwykle decydują o jego przyszłej religijności. Coraz więcej rodziców zdaje sobie dzisiaj z tego sprawę. Niekiedy stoją oni jednak bezradni wobec związanych z wychowaniem problemów i szukają pomocy. Napisana przystępnym językiem i ilustrowana przykładami książka Coopera może być pomocną lekturą dla rodziców i wychowawców. Autor ukazuje, w jaki sposób dziecko przyjmuje określone wartości ze świata dorosłych.

Najpierw omawia Cooper doświadczenie zła i dobra w życiu dziecka. Podkreśla przy tym szczególnie mocno, że ważnym jest tu nie tyle to, co dorośli mówią, ile to co czynią, jak postępują. Chodzi nie tylko o rodziców, ale także o wszystkich, z którymi dziecko się styka. Dziecko uczy się stopniowo oceny własnego postępowania. Najpierw sądzi ono, że dobrym jest to, co dorośli czynią i co od niego wymagają. Z czasem dochodzi doświadczenie, że ważne jest działanie zgodne z przekonaniem i i przyjętymi normami. Wychowanie powinno właśnie iść w kierunku budzenia odpowiedzialności za własne postępowanie. Pamiętać przy tym należy, że dziecko rozumie dobro lub zło zawsze bardzo konkretnie i nie mają dla niego siły motywującej, szczególnie we wczesnym dzieciństwie, normy abstrakcyjne.